

Brottsförebyggande arbete

Sammanfattning

I detta ärende behandlar utskottet en skrivelse (skr. 2000/01:62) från regeringen som innehåller en redovisning av det brottsförebyggande arbetet. Skrivelsen tar bl.a. upp det arbete som bedrivs av de lokala brottsförebyggande råden samt socialtjänstens, polisens och kriminalvårdens insatser.

Utskottet behandlar också ett antal motioner som väckts med anledning av skrivelsen och några motioner som väckts under den allmänna motionstiden år 2000.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motioner och lägger skrivelsen till handlingarna.

I ärendet finns tio reservationer och två särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund.....	5
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	5
Utskottets överväganden.....	7
Allmänt.....	7
Lokalt brottsförebyggande arbete.....	8
Allmän kameraövervakning i taxibilar.....	10
Familjens och skolans brottsförebyggande betydelse.....	13
Kostnaderna för § 34-placering, m.m.....	15
Övrigt.....	17
Storstadspolitiken.....	17
Sluten ungdomsvård m.m.....	18
Stöd till brottsoffer och vittnen.....	19
Reservationer.....	20
1. En konkret handlingsplan (punkt 1) (m).....	20
2. Polisens roll i det brottsförebyggande arbetet (punkt 2) (m, kd, c, fp).....	20
3. Det lokala brottsförebyggande arbetet i övrigt (punkt 3) (kd).....	21
4. Det lokala brottsförebyggande arbetet i övrigt (punkt 3), (m, c, fp).....	21
5. Allmän kameraövervakning i taxibilar (punkt 4) (m, kd, c).....	22
6. Familjens och skolans brottsförebyggande betydelse (punkt 5) (m, kd, c, fp).....	22
7. Kostnaderna för § 34-placering (punkt 6) (m, kd, c, fp).....	23
8. Resurser till kriminalvården (punkt 7) (m, kd, c, fp).....	23
9. Storstadspolitiken (punkt 8) (c, fp).....	24
10. Sluten ungdomsvård m.m. (punkt 9) (kd).....	24
Särskilda yttranden.....	25
1. Sluten ungdomsvård m.m. (m).....	25
2. Stöd till brottsoffer och vittnen (c).....	25
Bilaga:	
Förteckning över behandlade förslag.....	26
Skrivelsen.....	26
Följdmotioner.....	26
Motioner från allmänna motionstiden.....	27

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. En konkret handlingsplan

Riksdagen avslår motion 2000/01:Ju7.

Reservation 1 (m)

2. Polisens roll i det brottsförebyggande arbetet

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ju5 yrkandena 1–3 samt 2000/01:Ju6 yrkandena 1 (delvis) och 5.

Reservation 2 (m, kd, c, fp)

3. Det lokala brottsförebyggande arbetet i övrigt

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ju4 yrkande 1 och 2000/01:Ju5 yrkande 4.

Reservation 3 (kd)

Reservation 4 (m, c, fp)

4. Allmän kameraövervakning i taxibilar

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ju4 yrkande 5, 2000/01:Ju802, 2000/01:Ju803 och 2000/01:Ju808.

Reservation 5 (m, kd, c)

5. Familjens och skolans brottsförebyggande betydelse

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Ju4 yrkande 2 samt 2000/01:Ju6 yrkandena 2 och 3.

Reservation 6 (m, kd, c, fp)

6. Kostnaderna för § 34-placering

Riksdagen avslår motion 2000/01:Ju6 yrkande 7.

Reservation 7 (m, kd, c, fp)

7. Resurser till kriminalvården

Riksdagen avslår motion 2000/01:Ju6 yrkande 1 (delvis).

Reservation 8 (m, kd, c, fp)

8. Storstadspolitiken

Riksdagen avslår motion 2000/01:Ju6 yrkande 4.

Reservation 9 (c, fp)

9. Sluten ungdomsvård m.m.

Riksdagen avslår motion 2000/01:Ju4 yrkande 3.

Reservation 10 (kd)

10. Stöd till brottsoffer och vittnen

Riksdagen avslår motion 2000/01:Ju6 yrkande 8.

11. Regeringens skrivelse

Riksdagen lägger regeringens skrivelse 2000/01:62 till handlingarna.

Stockholm den 5 april 2001

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Reinfeldt

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Reinfeldt (m), Märta Johansson (s), Margareta Sandgren (s), Alice Åström (v), Ingemar Vänerlov (kd), Ann-Marie Fagerström (s), Maud Ekendahl (m), Helena Zakariasén (s), Morgan Johansson (s), Yvonne Oscarsson (v), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Kia Andreasson (mp), Gunnel Wallin (c), Göran Norlander (s), Anita Sidén (m) och Johan Pehrson (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utskottet regeringens skrivelse Brott kan förebyggas! Utvecklingen av det brottsförebyggande arbetet (skr. 2000/01:62).

Utskottet behandlar också fyra motioner som väckts med anledning av skrivelsen samt tre motioner från den allmänna motionstiden år 2000. Vissa av de motionsyrkanden som väckts med anledning av skrivelsen har utskottet i stället tagit upp i andra ärenden. Så behandlade utskottet ett yrkande i motion Ju4 (kd) om drogtest från barn under 15 år i betänkandet Unga lagöverträdare (bet. 2000/01:JuU13). I det ärendet behandlade utskottet vidare ett yrkande i motion Ju6 (c) om medling för unga lagöverträdare.

Bakgrund

År 1996 presenterade regeringen det nationella brottsförebyggande programmet Allas vårt ansvar (Ds 1996:59). Programmet skall enligt regeringen ses som början till ett brett upplagt arbete för att skapa förutsättningar för ett långsiktigt och uthålligt brottsförebyggande arbete inom alla samhällssektorer.

En utgångspunkt för regeringens arbete med att förebygga brott är att det samhällsproblem som brottsligheten utgör måste angripas med en bred kriminalpolitisk ansats. En andra utgångspunkt är att brottslighetens orsaker måste angripas lokalt, där problemen finns. En tredje utgångspunkt är att det krävs medborgerliga initiativ och ett brett engagemang från allmänhetens sida för att det brottsförebyggande arbetet skall ge resultat.

En kommitté fick samma år i uppdrag att verka för genomförandet av intentionerna i det nationella brottsförebyggande programmet. Huvuduppgifterna bestod i att inspirera, stödja och följa det brottsförebyggande arbetet, främst på lokal nivå. Kommittén, som antog namnet Kommittén för brottsförebyggande arbete (KBA), har redogjort för sitt arbete i betänkandet Brottsförebyggande arbete i landets kommuner (SOU 1999:61). Den 1 januari 1999 tog Brottsförebyggande rådet (BRÅ) över de arbetsuppgifter som KBA tidigare hade.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen beskriver regeringen hur det brottsförebyggande arbetet utvecklas inom olika områden sedan det nationella brottsförebyggande programmet beslutades år 1996. Många kommuner har i dag inrättat lokala brottsförebyggande råd eller liknande organisationer. Över hela landet genomförs en rad

lokala brottsförebyggande insatser. Detta arbete befinner sig nu i ett intensivt uppbyggnadsskede. Brottsförebyggande insatser inom rättsväsendet får också allt större genomslag. Inom andra samhällsområden behöver det brottsförebyggande arbetet vidareutvecklas.

Regeringen avser att fullfölja intentionerna i det nationella programmet för att förebygga brott.

Utskottets överväganden

Allmänt

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår ett motionsyrkande om en mer konkret redovisning av det framtida brottsförebyggande arbetet. Utskottet påpekar att tanken med skrivelsen är att redovisa vad som skett på området sedan det nationella brottsförebyggande programmet beslutades år 1996. Utskottet gör vidare bedömningen att det knappast är möjligt att i detalj beskriva vad som kommer att ske lokalt på olika områden. Jämför reservation 1 (m).

Regeringens skrivelse innehåller en omfattande redovisning av det brottsförebyggande arbetet. Såvitt gäller åtgärderna på området inleder regeringen med en beskrivning av det lokala arbetet. Vidare innehåller skrivelsen en redogörelse för det arbete som bedrivs inom socialtjänsten och skolan för att minska nyrekryteringen till kriminella livsstilar. Också polisens och kriminalvårdens arbete på området redovisas. Regeringen tar vidare upp insatserna inom storstadspolitiken och arbete som tar sikte på boendemiljön. I sistnämnda hänseende nämns bl.a. regeringens numera beslutade uppdrag till BRÅ att, i samverkan med Boverket och Rikspolisstyrelsen, på olika sätt verka för att de brottsförebyggande aspekterna skall få genomslag i samhällsplaneringen och i förvaltningen av den byggda miljön. Det är, anför regeringen, viktigt att uppdragstagarna även involverar Svenska Kommunförbundet i arbetet. Av skrivelsen framgår också att regeringen avser att se över reglerna om dels allmän kameraövervakning, dels användningen av ordningsvakter och väktare samt deras arbetsuppgifter och befogenheter.

Utskottet vill inledningsvis understryka vikten av att det brottsförebyggande arbetet bygger på en bred kriminalpolitisk ansats. Detta synsätt präglar också regeringens arbete i frågan. Av skrivelsen framgår att det brottsförebyggande arbetet är brett upplagt och involverar flera samhällssektorer, inte bara rättsväsendet. Mot bakgrund av den mångfald av åtgärder som vidtas på olika områden och den spridning de har finns det ett särskilt värde i den samlade redovisning som regeringens skrivelse innehåller. Utskottet välkomnar skrivelsen.

I motion Ju7 (m) begärs att regeringen konkretiserar hur det brottsförebyggande arbetet skall utvecklas.

Utskottet vill påpeka att tanken med skrivelsen är att redovisa det arbete som skett sedan det nationella brottsförebyggande programmet beslutades. Mot den bakgrunden är det naturligt att skrivelsen till övervägande delen innehåller en beskrivning av vad som har hänt och att tyngdpunkten inte ligger på kommande förslag. Härtill kommer att en stor del av det lokala

arbetet med att förebygga brott sker i sådana former att det inte kräver riksdagens eller regeringens medverkan. I stället handlar de centrala statsmakternas uppgifter på detta område i hög utsträckning om att uppmuntra lokala aktörer. I det sammanhanget spelar det stöd – såväl ekonomiskt som kunskapsmässigt – som BRÅ kan ge en central roll. Härav följer att det knappast är möjligt att i detalj beskriva vad som kommer att ske lokalt på olika områden.

Utskottet ser ingen anledning att kritisera regeringen för hur det brottsförebyggande arbetet lagts upp. Riksdagen bör avslå motion Ju7.

Lokalt brottsförebyggande arbete

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden som går ut på att närpolisreformen måste säkerställas med personalförstärkningar. Utskottet hänvisar till tidigare gjorda prioriteringar, bl.a. att verksamheten inom polisen tydligare skall präglas av ett långsiktigt problemorienterat arbetssätt med ett brottsförebyggande syfte och att antalet poliser skall öka. Jämför reservation 2 (m, kd, c, fp). Vidare föreslås att riksdagen avslår ett motionsyrkande där det begärs att riksdagen skall uttala sig för ett ökat ekonomiskt stöd till lokala brottsförebyggande råd. Jämför reservation 3 (kd). Utskottet föreslår slutligen att riksdagen avslår ett motionsyrkande om att kommunerna bör få bestämma inriktningen på det lokala brottsförebyggande arbetet. Något sådant uttalande behövs inte enligt utskottets mening. Jämför reservation 4 (c).

Motionerna Ju5 (m) och Ju6 (c) tar upp närpolisens roll i det brottsförebyggande arbetet. Motionärerna efterlyser satsningar för att säkerställa närpolisreformen, i huvudsak genom personalförstärkningar.

I skrivelsen tar regeringen upp polisens roll i det brottsförebyggande arbetet. Regeringen noterar att polisen är en av de tongivande aktörerna och att polisen finns representerad i så gott som samtliga lokala brottsförebyggande råd. Vidare anges att den lokala polisverksamheten i högre utsträckning skall koncentreras till närpolisområdena och att verksamheten tydligare skall präglas av ett långsiktigt problemorienterat arbetssätt med ett brottsförebyggande syfte.

I skrivelsen nämns också resursökningarna till polisen, satsningar som syftar till att bl.a. öka antalet poliser och utveckla närpolisen och det problemorienterade arbetssättet.

I årets regleringsbrev, liksom var fallet för år 2000, har polismyndigheterna ålagts att ta fram en brottsförebyggande strategi.

Av polisväsendets årsredovisning för år 2000 framgår att det uppställda målet inte uppnåtts. Samtidigt konstateras att många polismyndigheter gjort framsteg på området.

I budgetärendet i höstas behandlade utskottet ett antal yrkanden rörande närpolisreformen (bet. 2000/01:JuU1 s. 36 f). Utskottet hänvisade då bl.a. till att koncentrationen av polisverksamheten till närpolisområdena och ökningen av antalet poliser var prioriterade frågor och ansåg att det inte behövdes några uttalanden från riksdagen för att närpolisreformen skulle kunna fullföljas.

Utskottet delar regeringens uppfattning att polisen är en av de tongivande aktörerna i det lokala brottsförebyggande arbetet och om koncentrationen av den lokala polisverksamheten till närpolisområdena. Detsamma gäller i fråga om att verksamheten tydligare skall präglas av ett långsiktigt problemorienterat arbetssätt med ett brottsförebyggande syfte. Utskottet anser vidare, också det i likhet med regeringen, att antalet poliser bör öka. Detta innebär att utskottet håller fast vid höstens ställningstagande till vad som bör vara prioriterat inom polisen. I sammanhanget vill utskottet erinra om att polisen ålagts att ta fram brottsförebyggande strategier, och utskottet utgår från att arbetet på polismyndigheterna kommer att intensifieras i detta avseende. Utskottet anser sig alltså kunna konstatera att det inte råder några meningsskiljaktigheter i fråga om polisens brottsförebyggande arbete. Något riksdagsuttalande behövs alltså inte. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju5 och Ju6 i här aktuella delar.

I motion Ju4 (kd) efterfrågas en omprioritering i fråga om fördelningen av stödet till det lokala brottsförebyggande arbetet så att kompetensen i de lokala brottsförebyggande råden kan höjas.

Riksdagen anslår varje år pengar till det brottsförebyggande arbetet. Medlen finns på anslaget 4.15 Bidrag till brottsförebyggande arbete som disponeras av BRÅ.

I skrivelsen lämnas en redovisning av hur BRÅ sedan den 1 december 1998 fördelat de 24 miljoner kronor som myndigheten förfogat över. Startbidrag har getts till 63 lokala brottsförebyggande råd som använt medlen till bl.a. grundläggande utbildning. Av skrivelsen framgår också att stöd till just uppbyggnad av kommunalt brottsförebyggande arbete är den vanligaste formen av stöd.

Regeringen anför vidare att behovet av kunskap är fortsatt stort och i skrivelsen redovisas olika åtgärder på området. KBA har finansierat lokala utbildningsinsatser bl.a. för att ge de lokala aktörerna en gemensam kunskapsplattform. Kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet har i samarbete med BRÅ genomfört en pilotutbildning i lokalt brottsförebyggande arbete som omfattade 20 akademiska poäng.

I sammanhanget bör även nämnas att regeringen i skrivelsen understryker vikten av att lokala projekt planeras så att effekterna av verksamheten kan utvärderas. Forskningsanknytning är enligt regeringen nödvändig. BRÅ tar initiativ till, bedriver, finansierar och medverkar i flera samarbeten mellan lokala råd och universitet och högskolor. Här handlar det bl.a. om att forskare vid samhällsvetenskapliga institutionen vid Örebro universitet har genomfört undersökningar som används i det lokala brottsförebyggande arbetet. Forskargruppen har också anlåtats för att för BRÅ:s räkning utvärdera föräldrastöd

som brottsförebyggande metod. Vidare arbetar flera institutioner vid Chalmers tekniska högskola med att utveckla kunskap om utformningen av den fysiska miljön och dess betydelse för brottsligheten och för tryggheten.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att kunskap är viktigt i fråga om det brottsförebyggande arbetet. Detta är också regeringens uppfattning. Som framgår ovan har just kunskapsbehovet och det därmed sammanhängande intresset av forskningsanknytning uppmärksamrats.

När det sedan gäller den särskilda frågan om fördelningen av det stöd som BRÅ disponerar är utskottet inte berett att förorda att riksdagen skall uttala sig i detalj om användningen av de anslagna medlen. Detta bör vara en fråga för BRÅ, som har att väga det behov av kunskap som finns i det brottsförebyggande arbetet mot andra viktiga intressen. Med dessa ord föreslår utskottet att riksdagen avslår motion Ju4 i denna del.

I motion Ju5 hävdas vidare att kommunerna bör få bestämma inriktningen på det lokala brottsförebyggande arbetet.

Regeringen anför i skrivelsen att brottsförebyggande program, ibland benämnda trygghetsplaner, i större utsträckning behöver utarbetas och konkretiseras. Bakgrunden är att det enligt regeringen finns tecken som tyder på att dessa handlingar ibland är så allmänt hållna att de inte kan fungera som konkreta styrdokument.

Utskottet har tidigare gett uttryck för samma uppfattning som motionären i samband med att utskottet behandlat motionsyrkanden som gällt kommunala trygghetsplaner (se senast bet. 2000/01:JuU1 s. 98 f). Utskottet anser alltså att det i princip bör vara en fråga för de lokala aktörerna att avgöra hur det brottsförebyggande arbetet bör läggas upp. Något särskilt riksdagsuttalande härom behövs alltså inte. Riksdagen bör avslå motion Ju5 i denna del.

Allmän kameraövervakning i taxibilar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår några motionsyrkanden som rör möjligheterna att få tillstånd till kameraövervakning i taxibilar. Utskottet hänvisar till en kommande utvärdering av lagen om allmän kameraövervakning. Jämför reservation 5 (m, kd, c, fp).

I motionerna Ju4 (kd), Ju802 (kd), Ju803 (m) och Ju808 (c) efterfrågas en lagreglering som innebär bättre möjligheter att få tillstånd att använda övervakningskameror i taxibilar. I de två sistnämnda motionerna tas även upp yrkanden som syftar till att sänka kostnaden för att ansöka om tillstånd till sådan kameraövervakning. I motion Ju803 efterfrågas även en försöksverksamhet.

Lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning innehåller bestämmelser om användningen av övervakningsutrustning. Lagen skiljer mellan allmän kameraövervakning som kräver tillstånd och sådan som bara kräver anmälan.

Sålunda är det enligt 11 § under vissa förutsättningar tillräckligt med anmälan vid allmän kameraövervakning i banklokal eller postkontor. Vidare får övervakningskamera på vissa villkor sättas upp i butiklokal, dock inte restaurang eller annat näringsställe (12 §). I vissa närmare angivna fall krävs varken tillstånd eller anmälan (7–9 §§). Det gäller t.ex. övervakning som polismyndighet bedriver i syfte att förebygga eller förhindra brott. Tillstånd meddelas av länsstyrelsen. Av 6 § framgår att tillstånd skall meddelas om intresset av sådan övervakning väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad. Vid bedömningen av intresset av allmän kameraövervakning skall särskilt beaktas om övervakningen behövs för att förebygga brott. Vid bedömningen av den enskildes intresse av att inte bli övervakad skall särskilt beaktas hur övervakningen skall utföras och vilket område som skall övervakas. Ett tillstånd till allmän kameraövervakning får helt eller delvis meddelas för begränsad tid (19 §). Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol (29 §).

Vad gäller frågan om avgifter för ansökningar om tillstånd följer av 30 § lagen om allmän kameraövervakning att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får ge länsstyrelserna rätt att ta ut avgifter för en ansökan, anmälan eller tillsynsåtgärd. Av 3 § förordningen (1998:314) om allmän kameraövervakning framgår att avgift för ansökan om tillstånd till sådan övervakning bestäms enligt avgiftsklass 5 i 10 § avgiftsförordningen (1992:191). Avgiften uppgår för närvarande till 2 450 kr. En avgift tas ut för varje övervakningsområde, varmed förstås en lokal, en byggnad, en fastighet eller något annat avgränsat område.

Frågan om tillstånd till kameraövervakning i taxi har nyligen varit föremål för rättslig prövning. Regeringsrätten har i en dom avslagit ett överklagande som rörde ett beslut om att inte bevilja sådant tillstånd. I målet var det fråga om tillstånd för en kameraövervakning som gick till så att kameran – som var placerad på instrumentbrädan – började gå när dörrarna till bilen öppnades och fortsatte att gå under en tid av tolv sekunder efter det att dörrarna stängts. Vidare kunde kameran startas manuellt av chauffören.

Regeringsrätten konstaterade i sin dom inledningsvis att tillstånd krävs för att sätta upp övervakningsutrustning i en taxibil. Enligt Regeringsrätten talade vikten av att bekämpa brott för att kameraövervakning – efter individuell tillståndsprövning – bör få ske i taxibilar. Vid den intresseavvägning som skall göras enligt 6 § lagen om allmän kameraövervakning konstaterade Regeringsrätten emellertid att den aktuella övervakningsutrustningen medgav en granskning som från integritetssynpunkt är känslig. Den tid då kameran skall gå efter det att dörrarna stängts är, anförde Regeringsrätten, förhållandevis lång. Vidare antecknades att utrustningen när som helst kunde aktiveras manuellt. Enligt Regeringsrättens mening vägde i det fallet intresset av övervakningen inte över det intrång i enskildas personliga integritet som användningen av kamerautrustningen innebar (Regeringsrättens dom den 29 september 2000 i mål nr 6572-1998).

Såväl trafikutskottet som justitieutskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden liknande de nu ifrågavarande. Utskotten har därvid gjort bedömningen att det är rimligt att taxiförare i princip får använda ny teknik för att skydda sig mot brottsliga angrepp. Mot bakgrund av att frågan då var föremål för ovannämnda rättsliga prövning avstyrkte såväl trafikutskottet som justitieutskottet de då framställda yrkandena (bet. 1998/99:TU10 s. 11 f och 1999/2000:JuU4 s. 23 f).

När justitieutskottet hade att ta ställning i frågan hade den dåvarande justitieministern dessutom aviserat att regeringen kunde komma att se över frågan sedan Regeringsrätten meddelat sitt avgörande, något som utskottet även fäste avseende vid. Den nuvarande justitieministern har därefter, i ett skriftligt frågesvar till riksdagen den 25 oktober 2000, förklarat att regeringen har för avsikt att kring årsskiftet 2000/01 tillsätta en särskild utredare som skall utvärdera lagen om allmän kameraövervakning utifrån ett brottsförebyggande perspektiv. Utredaren bör då, enligt vad som anges i frågesvaret, lämpligen också se över bl.a. frågan om möjlighet till kameraövervakning i taxibilar.

För närvarande bereds direktiv till den nyss nämnda utredningen.

I förra årets ärende prövades också yrkanden om avgifterna för tillståndsansökningar. Utskottet kunde inte finna fog för att anse att avgiften för tillstånd till allmän kameraövervakning, som då var densamma som nu, var för hög och avstyrkte motionen. Utskottet hade då inhämtat från Länsstyrelsen i Stockholms län att tillstånd till allmän kameraövervakning i flertalet fall meddelas tills vidare; i vissa fall sker dock en tidsbegränsning, normalt till fem år (bet. 1999/2000:JuU4 s. 24).

Utskottet har alltså en positiv grundinställning till att ny teknik används i det brottsförebyggande arbetet. Det finns – som utskottet anfört tidigare – skäl som talar för att kameraövervakning skall få ske i taxibilar. Men det finns också starka integritetsskäl som talar emot en sådan möjlighet. Regeringen har aviserat en utvärdering av lagen om allmän kameraövervakning utifrån ett brottsförebyggande perspektiv. Utskottet utgår från att frågan om tillstånd till kameraövervakning i taxibilar, i enlighet med det ovan redovisade frågesvaret, blir behandlad i det sammanhanget. Detsamma gäller andra hithörande frågor. Något ingripande från riksdagens sida är alltså inte påkallat.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju4 i aktuell del, Ju802, Ju803 och Ju808.

Familjens och skolans brottsförebyggande betydelse

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden som går ut på att familjen och skolan har en stor brottsförebyggande betydelse. Utskottet konstaterar att det i grunden råder enighet i denna fråga. Jämför reservation 6 (m, kd, c, fp).

I motion Ju4 (kd) efterfrågas en kampanj om föräldrars betydelse som brottsförebyggande resurs. I motion Ju6 (c) understryks betydelsen av en fungerande normbildning inom familjen, skolan och föreningslivet. I samma motion påpekas också att skolan har en viktig roll när det gäller att förebygga narkotikamissbruk.

Utgångspunkten för det som kallas social brottsprevention är att människors benägenhet att begå brott grundläggs tidigt i livet och att den är ett resultat av individuella egenskaper och graden av social integration i samhället. Social brottsprevention avser åtgärder som ofta är långsiktiga och som syftar till att stärka självkontrollen och de sociala banden till samhället. Åtgärder som syftar till att åstadkomma stabila familjeförhållanden hör hit. Familjen är, anför regeringen, den viktigaste normbildaren och det starkaste sociala skydds nätet. Även långsiktiga åtgärder av social karaktär, såsom insatser inom mödra- och barnhälsovården, förskoleverksamheten, socialförsäkringssystemet, utbildningsväsendet och fritidsverksamheten för barn och ungdomar innebär en form av social prevention.

I skrivelsen gör regeringen bedömningen att det krävs att det förebyggande arbetet inriktas på tidiga åtgärder för att nyrekryteringen till kriminella livsstilar skall minska. Kriminologiska studier visar enligt regeringen att kroniska brottslingar ofta debuterar tidigt. Det har också visat sig att ju längre en kriminell karriär har pågått, desto svårare är det att förhindra en fortsättning. På grund härav måste enligt regeringen ett effektivt brottsförebyggande arbete bygga på sådana åtgärder som riktar sig till barn och ungdomar i riskmiljöer och risksituationer i syfte att förhindra eller i varje fall begränsa en ogynnsam utveckling. Föräldrar har naturligtvis det primära ansvaret för att förhindra att deras barn dras in i kriminalitet. Men även samhällets institutioner har enligt regeringen ett ansvar för att barn och ungdomar erbjuds goda uppväxtförhållanden. Skolan har ett ansvar att skapa goda förutsättningar för elevens sociala utveckling.

Föräldrastöd och föräldrautbildning kan ges i många olika former. Det är enligt regeringen viktigt att sådan verksamhet får växa fram utifrån barnens och föräldrarnas behov och önskemål. Folkhälsoinstitutet kommer att få i uppdrag att stödja utvecklingsarbetet inom området och sammanställa och sprida kunskaper till dem som arbetar inom berörda verksamheter.

Ett av de områden som BRÅ prioriterat under år 2000 när det gäller ekonomiskt stöd till lokala projekt har varit projekt eller verksamheter för att genom framför allt utbildning och nätverksuppbyggnad stödja vuxna i deras

roll som föräldrar. Forskare från universitet och högskolor kommer att anlitas för att följa upp och utvärdera verksamheterna bl.a. för att kunna sprida kunskapen vidare. Sammantaget fördelade BRÅ under åren 1999 och 2000 medel till 19 lokala brottsförebyggande projekt inom skolan och 27 projekt inom kategorin föräldrastöd. Under år 2001 prioriterar BRÅ bl.a. brottsförebyggande i skolan. Även fortsättningsvis kommer dock medel för brottsförebyggande stöd till föräldrar att fördelas.

När det sedan gäller skolans roll i det brottsförebyggande arbetet hänvisar regeringen till den s.k. kontrollteorin. Enligt den teorin utvecklas självkontrollen i barndomen och de sociala banden främst under ungdomsåren. Svaga sociala band till det konventionella samhället, t.ex. skolan, medför en känsla av att stå utanför samhället och en upplevelse av att inte ha något att förlora på att begå brott. I samverkan med föräldrar, myndigheter och organisationer kan – anför regeringen – förskola och skola, utifrån sitt uppdrag, bidra till att förebygga brott både inom skolan och utanför.

Av intresse när det gäller skolan är också läroplanen som innebär att en rad olika hälsofrågor som bl.a. droger skall tas upp i undervisningen. Lärarna måste enligt regeringen med detta uppdrag som utgångspunkt diskutera hur man vill utforma undervisningen och sätta sina egna mål tillsammans med eleverna. Skolverket har, påpekar regeringen, gett ut ett referensmaterial till skolorna som ett stöd för undervisningen om frågor som rör alkohol, narkotika och andra droger.

Skolverket har i regleringsbrevet för år 2001 fått i uppdrag att i samverkan med Folkhälsoinstitutet analysera vilka insatser som kan vidtas för att stärka den alkoholförebyggande verksamheten i skolan.

Regeringen lämnar också en redovisning av BRÅ:s skolprojekt. Utgångspunkten är att skolan, vid sidan av familjen, är en av de viktigaste arenorna för brottsförebyggande insatser. Skolans roll måste därför tydliggöras så att man kan utveckla och intensifiera skolans engagemang i det brottsförebyggande arbetet. Det kan enligt regeringen ske både genom stöd till lokala utvecklingsprojekt och genom att olika slags material produceras. I detta sammanhang nämner regeringen bl.a. ett projekt för att producera undervisningsmaterial som integrerar frågor om brott och straff i den ordinarie undervisningen. Detta projekt är tänkt att avslutas under våren 2001.

Liknande yrkanden om familjens och skolans brottsförebyggande betydelse som de nu aktuella har utskottet behandlat vid flera tillfällen tidigare, senast i höstas (bet. 2000/01:JuU1 s. 95 f). Utskottet anförde då att familjens betydelse knappast kan överskattas och att goda uppväxtvillkor är en brottsförebyggande faktor av mycket stor betydelse. Utskottet påpekade också att det inte råder någon oenighet om detta. Utskottet uttryckte också sitt gillande av att BRÅ under år 2000 prioriterat sådana projekt som syftar till att stärka föräldrarnas roll för att förebygga brott och sådana projekt som tar sikte på tryggheten i skolan. Det behövdes därför inga åtgärder från riksdagen.

Utskottet konstaterar i likhet med vad utskottet tidigare anfört att familjens och skolans brottsförebyggande betydelse knappast kan överskattas. Det är

mot denna bakgrund glädjande att denna fråga fått en så stor uppmärksamhet såväl hos BRÅ som på andra håll. Familjens och skolans betydelse i det brottsförebyggande arbetet utgör också en av utgångspunkterna för den sociala brottsprevention som genomsyrar regeringens skrivelse. Det råder inte någon oenighet i grunden i denna fråga.

Som framgår ovan pågår det mängder av arbete som har den inriktning som motionärerna efterfrågar. Utskottet kan inte se att en kampanj om föräldrarnas betydelse skulle ha större effekt än de 27 projekt som fått stöd från BRÅ under åren 1999 och 2000. Inte heller finns det något behov av att riksdagen riktar sig till regeringen med ett uttalande om vikten av en fungerande normbildning. Som framgått har regeringen här samma uppfattning som riksdagen.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju4 och Ju6 i här aktuella delar.

Kostnaderna för § 34-placering, m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår ett motionsyrkande som rör kostnaderna för placeringar enligt 34 § lagen om kriminalvård i anstalt. Utskottet hänvisar till att Kriminalvårdsstyrelsen öronmärkt medel för dessa placeringar. Jämför reservation 7 (m, kd, c, fp). Utskottet föreslår vidare att riksdagen avslår ett motionsyrkande om att kriminalvården bör ges mer resurser. Utskottet hänvisar till budgetprocessen. Jämför reservation 8 (m, kd, c).

Enligt 34 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt (KvaL) kan en intagen få medgivande att vistas utanför anstalten under lämplig tid om det finns särskilda skäl och han genom vistelsen kan bli föremål för särskilda åtgärder som kan antas underlätta hans anpassning i samhället. Därvid skall särskilt beaktas om den intagne behöver vård eller annan behandling mot missbruk av beroendeframkallande medel.

I motion Ju6 (c) efterfrågas åtgärder för att förbättra möjligheterna till en återanpassning i samhället av dem som frigges från anstalt. I motionen anförs bl.a. att anstalterna av kostnadsskäl avstår från placeringar enligt 34 § KvaL. Vidare begärs högre anslag till kriminalvården.

Från och med innevarande budgetår har Kriminalvårdsstyrelsen öronmärkt pengar för placeringar enligt 34 § KvaL. Medlen får alltså inte användas av kriminalvårdsmyndigheterna för något annat ändamål.

I kriminalvårdens regleringsbrev för år 2001 har regeringen krävt en återrapportering av vilka åtgärder som vidtagits för att förbättra de intagnas möjligheter till en ordnad situation vid frigivningen. Av redovisningen skall framgå hur systemet med att sätta av särskilda belopp för placeringar enligt 34 § KvaL påverkat verksamheten.

Anslaget till kriminalvården höjdes genom budgetbeslutet i höstas med motiveringen bl.a. att man skulle kunna fullfölja statsmakernas prioriteringar på området. En av dessa prioriteringar var att inrikta arbetet på åtgärder som syftar till att undvika att den dömda återfaller i brott. En sådan åtgärd är just placeringar enligt 34 § KvaL.

I sammanhanget bör även nämnas att regeringen i propositionen Från anstalt till frihet (prop. 2000/01:76) – som nyligen lämnats till riksdagen – föreslår vissa ändringar som mer allmänt syftar till att förbättra frigivningsförberedelserna. Förslagen innebär bl.a. att det skall genomföras en treårig försöksverksamhet som går ut på att frigivningssituationen utreds och planeras på ett strukturerat sätt och i samarbete med berörda myndigheter, organisationer och enskilda. I vissa fall skall det också bli möjligt att avtjäna den sista tiden av straffet före den villkorliga frigivningen genom intensivövervakning med elektronisk kontroll. Målsättningen på sikt är att alla intagna, som har behov av det, skall kunna få någon form av strukturerad, successiv övergång från anstaltsliv till ett liv i frihet.

Narkotikakommissionen har i sitt betänkande Vägvalet – Den narkotikapolitiska utmaningen (SOU 2000:126) tagit upp frågan om placeringar enligt 34 § KvaL. Kommissionen föreslår att kriminalvården under en försöksperiod skall få göra sådana placeringar i vissa fall även utan att kommunen accepterat att stå för kostnaden efter dagen för villkorlig frigivning, något som i dag anses hindra denna typ av placeringar (s. 244 f).

Enligt utskottets mening kan det inte uteslutas att de olösta frågorna kring finansieringen av placeringar enligt 34 § KvaL bidragit till att antalet placeringar blivit färre än vad som eljest skulle ha varit fallet. Den frågan synes nu åtminstone delvis ha fått sin lösning med den konstruktion med öronmärkta medel som införts. I övrigt är frågan aktuell i Narkotikakommissionens betänkande som nu remissbehandlas. Någon åtgärd med anledning av motion Ju6 behövs alltså inte. Riksdagen bör avslå motionen i denna del.

När det sedan gäller frågan om kriminalvårdens resurser är utskottet inte nu berett att ompröva sitt ställningstagande från i höstas. Denna fråga bör prövas i budgetsammanhang. Riksdagen bör avslå motion Ju6 även i denna del.

Övrigt

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår ett motionsyrkande rörande segregationens betydelse för brottsligheten i storstäderna. Utskottet konstaterar att storstadspolitiken syftar just till att minska segregationen. Jämför reservation 9 (c, fp). Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår ett motionsyrkande som rör platsbristen inom den slutna ungdomsvården. Utskottet hänvisar till budgetprocessen. Jämför reservation 10 (kd). Slutligen föreslår utskottet att riksdagen avslår ett motionsyrkande rörande stöd till brottsoffer. Utskottet hänvisar till regeringens proposition Stöd till brottsoffer.

Storstadspolitiken

I motion Ju6 (c) understryks vikten av en minskad segregation för att förebygga brottslighet.

I skrivelsen redogör regeringen för de insatser som görs i fråga om utsatta bostadsområden. I huvudsak handlar det om den s.k. storstadssatsningen som går ut på att staten och sju kommuner i storstadsområdena samarbetar genom lokala utvecklingsavtal. Erfarenheter från tidigare projektverksamhet skall tas till vara. De lokala utvecklingsavtalen skall revideras minst en gång per år.

Ett av de övergripande målen för storstadspolitiken – som fastställts av riksdagen (bet. 1998/99:AU2, rskr. 34) – är att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen i storstadsregionerna och verka för jämlika och jämställda levnadsvillkor för storstädernas invånare. Det skall uppnås, anför regeringen, genom att höja sysselsättningsgraden och utbildningsnivån, förbättra svenska språkets ställning och öka det demokratiska deltagandet. Insatser av detta slag har också betydelse för att minska brottsligheten och öka tryggheten. Men det är också viktigt att vidta åtgärder direkt mot brottsligheten och otryggheten för att uppnå den långsiktiga målsättningen att alla stadsdelar skall uppfattas som attraktiva och trygga av sina invånare. I den kommande revideringen av avtalen kommer det brottsförebyggande arbetet att ges särskild uppmärksamhet. Till satsningen på storstäderna har anslagits över två miljarder kronor, och ett antal statliga myndigheter har ålagts att samverka med kommunerna.

Av skrivelsen framgår också att BRÅ ger ett visst ekonomiskt stöd till kommuner och stadsdelar för att de skall inrätta lokala brottsförebyggande råd. Åtta av de bostadsområden som ingår i storstadssatsningen har sökt och erhållit sådana startbidrag. Under år 2000 prioriterades dessutom ansökningar som avsåg brottsförebyggande verksamhet i storstädernas bostadsområden eller skolor, föräldrautbildning och projekt för att minska våldet mot kvinnor. Vissa utbildningssatsningar har också genomförts.

Utskottet konstaterar att storstadspolitiken syftar just till att minska segregationen. Någon åtgärd från riksdagens sida behövs alltså inte med anledning av motion Ju6. Motionen bör i denna del avslås av riksdagen.

Sluten ungdomsvård m.m.

De ungdomar som döms till sluten ungdomsvård skall placeras på särskilda ungdomshem. På sådana hem placeras också en del ungdomar som omhändertagits med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Särskilda ungdomshem drivs av Statens institutionsstyrelse (SiS).

I motion Ju4 (kd) anförs att det behövs fler platser för placering av dessa ungdomar.

Anslaget till SiS hör till utgiftsområde 9. På tilläggsbudgeten för år 2000 fick SiS drygt 96 miljoner kronor för att finansiera 40 nya platser avseende sluten ungdomsvård och 24 platser för vård enligt LVU. I budgetpropositionen för år 2001 föreslogs en höjning av anslaget fr.o.m. år 2001 med ca 61 miljoner kronor.

Av årsredovisningen för SiS avseende år 2000 framgår att myndigheten hade problem med att snabbt kunna placera de ungdomar som behöver vård enligt LVU. Detta berodde enligt SiS på att ungdomar dömda till sluten ungdomsvård prioriterades, att en institution lades ner och att avdelningar varit tillfälligt stängda. Av de ungdomar där kommunerna efterfrågade vård enligt LVU placerades 52 % omgående och 75 % inom en vecka.

Av det budgetunderlag för år 2002 som SiS nyligen lämnat in till regeringen framgår att det ganska konstant finns ca 50 ungdomar i kö till en placering för vård enligt LVU. SiS anhåller i denna del om ytterligare 17,5 miljoner kronor för utbyggnad vid de särskilda ungdomshemmen. I budgetunderlaget anförs vidare beträffande den slutna ungdomsvården, alltså de fall där den unge dömts till denna vård som en brottspåföljd, att den anslagsökning som man hittills fått varit otillräcklig. Detta beror enligt SiS dels på att den beräkning av kostnaderna som dagens anslag bygger på är för låg per plats räknat, dels på att behovet av platser är väsentligt större än vad som förutsetts. Under innevarande verksamhetsår beräknas behovet av platser öka från drygt 60 till mellan 70 och 75 i slutet av året, vilket enligt SiS bl.a. beror på att påföljdstiderna för de dömda blir allt längre. För att driva 75 platser beräknas anslagsbehovet öka med drygt 57 miljoner kronor.

Justitieutskottet behandlade våren 2000 liknande motionsyrkanden och hänvisade då till att problemen med platsbrist hade uppmärksammats av regeringen och att resursförstärkningar föreslagits (bet. 1999/2000:JuU16 s. 12 f).

Utskottet konstaterar nu att motionärernas uppfattning i fråga om platsbehovet får stöd av vad som anförs i budgetunderlaget från SiS. Frågan om platsantalet och hur man kan komma till rätta med den nuvarande bristen är emellertid en fråga som har direkt anknytning till anslaget till SiS. Budgetunderlaget kommer nu att leda fram till överväganden i samband med den eko-

nomiska vårpropositionen. Den behandlingen bör inte föregripas. För övrigt ligger frågan om anslag till SiS utanför justitieutskottets beredningsområde. Riksdagen bör avslå motion Ju4 i denna del.

Stöd till brottsoffer och vittnen

I motion Ju6 (c) efterfrågas olika insatser för att åstadkomma ett bättre stöd till brottsoffer och vittnen.

I den nyligen avlämnade propositionen Stöd till brottsoffer (prop. 2000/01:79) föreslås vidgade möjligheter att erhålla målsägandebiträde och ett förtydligande av socialtjänstlagen (1980:620) så att det klart framgår att socialtjänsten har ett ansvar för alla kommuninvånare som har utsatts för brott och som behöver stöd och hjälp. Också andra åtgärder tas upp i propositionen. Här handlar det bl.a. om ett uppdrag till Brottsoffermyndigheten att tillsammans med Domstolsverket ta fram en plan för att realisera målet att det skall finnas vittnesstödsverksamhet vid samtliga tingsrätter och hovrätter inom tre år. I propositionen anförs också att domstolslokalernas utformning är föremål för en kontinuerlig översyn, och vid ombyggnationer beaktas enligt regeringen alltid behovet av särskilda väntrum för målsägande.

Propositionen, som aviserades i den nu aktuella skrivelsen, bygger i huvudsak på den av utskottet initierade Brottsofferutredningens betänkande Brottsoffer – Vad har gjorts? Vad bör göras? (SOU 1998:40).

Utskottet kommer inom kort att behandla förslag från regeringen om åtgärder för ett bättre stöd till brottsoffer och vittnen. Den behandlingen bör inte nu föregripas. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion Ju6 i denna del.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. En konkret handlingsplan (punkt 1)

av Fredrik Reinfeldt (m), Maud Ekendahl (m), Jeppe Johnsson (m) och Anita Sidén (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager med anledning av motion 2000/01:Ju7 som sin mening för regeringen vad som anförs i denna reservation.

Ställningstagande

Regeringens skrivelse visar att de åtgärder som vidtas inom det brottsförebyggande arbetet vilar på en bräcklig teoretisk grund. Regeringen kan inte heller visa att det brottsförebyggande arbete den bedrivit under de senaste sex åren haft något resultat. Om detta beror på att resultatet uteblivit eller på att för liten vikt lagts vid utvärdering av och forskning om effekterna av brottsförebyggande insatser låter sig inte med säkerhet sägas.

Regeringen redovisar inte heller konkreta besked om vad det brottsförebyggande arbetet framöver skall gå ut på.

Enligt vår mening bör regeringen ges i uppdrag att arbeta fram ett nytt handlingsprogram där de brister som vi nu påtalat avhjälpes.

2. Polisens roll i det brottsförebyggande arbetet (punkt 2)

av Fredrik Reinfeldt (m), Ingemar Vänerlov (kd), Maud Ekendahl (m), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Gunnel Wallin (c), Anita Sidén (m) och Johan Pehrson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager med anledning av motionerna 2000/01:Ju5 yrkandena 1–3 samt 2000/01:Ju6 yrkandena 1 (delvis) och 5 som sin mening för regeringen vad som anförs i denna reservation.

Ställningstagande

Polisens roll i det brottsförebyggande arbetet får inte underskattas. De åtgärder som majoriteten hänvisar till är enligt vår uppfattning inte tillräckliga för att säkra genomförandet av närpolisreformen. Om det brottsförebyggande

arbetet skall ges rimliga förutsättningar måste antalet poliser öka. Vidare måste polisen ges arbetsro. De omorganisationer som sker i form av hopslagningar av närpolisområden gör det i många fall avsevärt svårare att bedriva förebyggande arbete. Dessa organisationsförändringar är ett resultat av polisväsendets svåra ekonomiska situation.

Mot denna bakgrund anser vi att polisväsendet behöver utökade resurser för att på ett bättre sätt kunna delta i det brottsförebyggande arbetet. Detta bör regeringen beakta i det kommande budgetarbetet.

3. Det lokala brottsförebyggande arbetet i övrigt (punkt 3)

av Ingemar Vänerlöv (kd) och Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager med anledning av motion 2000/01:Ju4 yrkande 1 och med avslag på motion 2000/01:Ju5 yrkande 4 som sin mening för regeringen vad som anförs i denna reservation.

Ställningstagande

Vi anser i likhet med utskottsmajoriteten att det brottsförebyggande arbetet skall bygga på kunskap. Som regeringen påpekar i skrivelsen måste kompetensen i de lokala brottsförebyggande råden höjas. För att åstadkomma detta anser vi att de lokala brottsförebyggande råden måste få mer pengar till sitt förfogande. I sammanhanget vill vi understryka att råden i regel inte kan påräkna stöd från kommunerna i detta syfte eftersom många kommuner är hårt ansträngda ekonomiskt. Det stöd som riksdagen anslår till brottsförebyggande arbete bör därför i högre grad än som skett hittills fördelas så att det kommer de lokala brottsförebyggande råden till del. Denna fråga är av sådan vikt att vi anser att det bör ankomma på riksdagen och inte på BRÅ att fatta beslut om hur medlen i fråga skall fördelas.

Detta innebär att vi ställer oss bakom motion Ju4 i denna del. I fråga om motion Ju5 delar vi majoritetens uppfattning.

4. Det lokala brottsförebyggande arbetet i övrigt (punkt 3)

av Fredrik Reinfeldt (m), Maud Ekendahl (m), Jeppe Johnsson (m), Gunnel Wallin (c), Anita Sidén (m) och Johan Pehrson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager med anledning av motion 2000/01:Ju5 yrkande 4 och med avslag på motion 2000/01:Ju4 yrkande 1 som sin mening för regeringen vad som anförs i denna reservation.

Ställningstagande

Vi anser i likhet med majoriteten att det är viktigt att det lokala brottsförebyggande arbetet bedrivs utifrån lokala förutsättningar. Vilken typ av styrdokument som man lokalt skall ha bör vara en fråga för kommunerna själva att avgöra. Statsmakterna bör därför inte ställa krav på kommunerna att fastställa kommunala trygghetsplaner eller andra typer av dokument. För att säkerställa att kommunerna inte åläggs att producera sådana dokument bör riksdagen uttala sig emot detta.

Det anförda innebär att vi ställer oss bakom motion Ju5 i denna del. I fråga om motion Ju4 delar vi majoritetens uppfattning.

5. Allmän kameraövervakning i taxibilar (punkt 4)

av Fredrik Reinfeldt (m), Ingemar Vänerlov (kd), Maud Ekendahl (m), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Gunnel Wallin (c) och Anita Sidén (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager med anledning av motionerna 2000/01:Ju4 yrkande 5, 2000/01:Ju802, 2000/01:Ju803 och 2000/01:Ju808 som sin mening för regeringen vad som anføres i denna reservation.

Ställningstagande

Vi anser att kameraövervakning i taxibilar generellt bör vara möjlig i syfte att förebygga brott. Det integritetsintrång som blir följden av en sådan möjlighet väger enligt vår uppfattning inte över det intresse som bär upp övervakningen. Denna fråga måste få en snabb lösning. Riksdagen bör därför uttala sig för en snabbutredning av de frågor som är aktuella i sammanhanget. Målet skall vara att en förändring skall kunna genomföras redan nästa år.

6. Familjens och skolans brottsförebyggande betydelse (punkt 5)

av Fredrik Reinfeldt (m), Ingemar Vänerlov (kd), Maud Ekendahl (m), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Gunnel Wallin (c), Anita Sidén (m) och Johan Pehrson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager med anledning av motionerna 2000/01:Ju4 yrkande 2 och 2000/01:Ju6 yrkandena 2 och 3 som sin mening för regeringen vad som anføres i denna reservation.

Ställningstagande

Som majoriteten framhåller har familjen och skolan en mycket viktig roll när det gäller det brottsförebyggande arbetet, däribland att se till att grundläggande normer förmedlas direkt till barnen.

De åtgärder som majoriteten hänvisar till framstår dock som otillräckliga. Ytterligare åtgärder behövs alltså på området. Regeringen bör ges i uppdrag att genomföra en kampanj för att tydliggöra familjens roll som den bästa brottsförebyggande resursen. En sådan kampanj skulle göra föräldrar, personalgrupper som arbetar med barn och representanter för föreningslivet mer medvetna om just föräldrarnas betydelse när det gäller att åstadkomma en fungerande normbildning.

7. Kostnaderna för § 34-placering (punkt 6)

av Fredrik Reinfeldt (m), Ingemar Vänerlöv (kd), Maud Ekendahl (m), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Gunnel Wallin (c), Anita Sidén (m) och Johan Pehrson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager med anledning av motion 2000/01:Ju6 yrkande 7 som sin mening för regeringen vad som anförs i denna reservation.

Ställningstagande

Vi anser att kriminalvårdens roll i det brottsförebyggande arbetet bör ges en större tyngd. En utgångspunkt för kriminalvårdens arbete måste vara att den intagne redan vid verkställighetens början får möjlighet att påbörja planeringen av livet efter frigivningen. Det bör därför finnas goda möjligheter att placera intagna utanför anstalt med stöd av 34 § KvaL. Sådana placeringar bör uppmuntras också på andra sätt än genom att medel för dem öronmärks. Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder med anledning av det anförda.

8. Resurser till kriminalvården (punkt 7)

av Fredrik Reinfeldt (m), Ingemar Vänerlöv (kd), Maud Ekendahl (m), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Gunnel Wallin (c), Anita Sidén (m) och Johan Pehrson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager med anledning av motion 2000/01:Ju6 yrkande 1 (delvis) som sin mening för regeringen vad som anförs i denna reservation.

Ställningstagande

För att kriminalvården skall kunna leva upp till önskemålen om att så väl som möjligt förbereda den intagne för frigivningen krävs en rad åtgärder, bl.a. en effektiv narkotikabekämpning på landets anstalter. Sådana åtgärder bidrar till att minska riskerna för återfall i brott. För att förbättra kriminalvårdens förutsättningar att arbeta brottsförebyggande behöver anslaget höjas. Det får ankomma på regeringen att beakta det anförda i det kommande budgetarbetet.

9. Storstadspolitiken (punkt 8)

av Gunnel Wallin (c) och Johan Pehrson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager med anledning av motion 2000/01:Ju6 yrkande 4 som sin mening för regeringen vad som anförts i denna reservation.

Ställningstagande

Vi anser att arbetet med att motverka segregationen i storstadsregionerna bör ges en mer framträdande roll inom storstadspolitiken. Segregationen bör enligt vår mening bättre kunna motverkas om utgångspunkten för åtgärder inte var invandrarna som grupp utan tog sikte på dem som individer. Det bör ankomma på regeringen att beakta det anförda när de lokala utvecklingsavtalen revideras.

10. Sluten ungdomsvård m.m. (punkt 9)

av Ingemar Vänerlov (kd) och Ragnwi Marcelind (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager med anledning av motion 2000/01:Ju4 yrkande 3 som sin mening för regeringen vad som anförts i denna reservation.

Ställningstagande

Vi anser att socialtjänstens arbete med att förhindra att unga dras in i en kriminell livsstil skall underlättas på alla möjliga sätt. Den nuvarande platsbristen på SiS institutioner motverkar detta arbete. Situationen med ca 50 ungdomar i kö måste åtgärdas snabbt. Riksdagen bör därför redan nu ta ställning för ett ökat antal platser. Det får ankomma på regeringen att beakta det anförda i det kommande budgetarbetet.

Särskilda yttranden

1. Sluten ungdomsvård m.m.

Fredrik Reinfeldt (m), Maud Ekendahl (m), Jeppe Johnsson (m) och Anita Sidén (m) anför:

Enligt vår mening bör ungdomar som döms till frihetsberövande påföljder placeras på särskilda kriminalvårdshem för unga. Sådana hem skall drivas av kriminalvården. De skall givetvis ha de resurser som krävs för att möjliggöra en verkställighet med ett för den unge positivt innehåll.

2. Stöd till brottsoffer och vittnen

Gunnel Wallin (c) anför:

Jag anser att det är viktigt att brottsoffer och vittnen får det stöd de behöver. Mot den bakgrunden är det glädjande att regeringen nu lagt fram en proposition med förslag till förbättringar. Jag har därför valt att inte reservera mig till förmån för motion Ju6 i denna del.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringen (Justitiedepartementet) har i skrivelse 2000/01:62 lämnat en redovisning av hur det brottsförebyggande arbetet utvecklats inom olika områden.

Följdmotioner

2000/01:Ju4 av Ragnwi Marcelind m.fl. (kd) vari yrkas:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att se över fördelningen av resurser för att möjliggöra en kvalitetshöjning på de brottsförebyggande råden.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om det långsiktiga arbetet för att synliggöra familjens roll som brottsförebyggande resurs.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av platser för ungdomar som dömts till LVU och LSU.

5. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lag om att övervakningskameror i taxibilar kan införas.

2000/01:Ju5 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m) vari yrkas:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om polisens betydelsefulla roll i det lokala brottsförebyggande arbetet.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av en kraftig satsning på personalförstärkning inom polisverksamheten.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av en målmedveten inriktning på att öka den polisiära vardagsnärvaron lokalt i samhällena.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att avvisa eventuella förelägganden för kommunerna att utarbeta brottsförebyggande program och trygghetsplaner.

2000/01:Ju6 av Gunnel Wallin m.fl. (c) vari yrkas:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om nödvändigheten av att polisen och kriminalvården ges utökade resurser.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om vikten av en fungerande normbildning.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om förebyggande åtgärder mot narkotikaproblem.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om insatser för att motverka segregationen.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om målsättningen med närpolisens verksamhet.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kriminalvårdens roll i det brottsförebyggande arbetet.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade insatser för brottsoffer och vittnen.

2000/01:Ju7 av Gun Hellsvik m.fl. (m) vari yrkas:

Riksdagen begär att regeringen snarast förstärker och konkretiserar beskrivningen av hur det brottsförebyggande arbetet skall utvecklas.

Motioner från allmänna motionstiden

2000/01:Ju802 av Inger Strömbom (kd) vari yrkas:

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av lagen om övervakningskameror så att kamera i taxi kan användas av starkt brottsförebyggande skäl.

2000/01:Ju803 av Jan-Evert Rådström och Elizabeth Nyström (m) vari yrkas:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillstånd för videoövervakning i taxibilar.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskilda bestämmelser för taxibilar som ingår i beställningscentral.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en försöksperiod.

2000/01:Ju808 av Birgitta Carlsson och Birgitta Sellén (c) vari yrkas:

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i lagen för att ge möjlighet till kameraövervakning i taxibilar.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ansökningen förenklas så att kostnaden kan sänkas för ansökning av tillstånd för kameraövervakning i taxibilar.